

Sygn. akt I C 879/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 lipca 2016 roku

Sąd Rejonowy w Kłodzku Wydział I Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSR Izabela Kosińska - Szota

Protokolant: sekretarz sądowy Natalia Stokłosa

po rozpoznaniu w dniu 27 lipca 2016 roku w Kłodzku

na rozprawie

sprawy z powództwa **A. S.**

przeciwko **P. w W.Oddziału we W.**

o zapłatę 5 131 zł

I. zasądza od strony pozwanej P. w W.Oddziału we W. na rzecz powoda A. S. kwotę 5 131 (pięć tysięcy sto trzydzieści jeden) zł z ustawowymi odsetkami od dnia następnego po prawomocności niniejszego wyroku;

II. oddala dalej idące powództwo w zakresie odsetek;

III. zasądza od strony pozwanej na rzecz powoda kwotę 2 667 (dwa tysiące sześćset sześćdziesiąt siedem) zł tytułem kosztów procesu.

UZASADNIENIE

Powód A. S. domagał się zasądzenia od strony pozwanej P. z siedzibą w W. kwoty 5 131 zł z ustawowymi odsetkami od kwot 366,56 od dnia 16 grudnia 2013 r., od 16 stycznia 2015 r., od 16 lutego 2015 r., od 16 marca 2015 r., od 16 kwietnia 2015 r., od 16 maja 2015 r., od 16 czerwca 2015 r., od 16 lipca 2015 r., od 16 sierpnia 2015 r., od 16 września 2015 r., od 16 października 2015 r., od 16 listopada 2015 r., od 16 grudnia 2015 r. i od 16 stycznia 2016 r. zasądzenia kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego w kwocie 2 417 zł i opłaty sądowej od pozwu w wysokości 250 zł.

W uzasadnieniu pozwu wskazał, że w 1988 r. zawarł umowę ubezpieczenia renty odroczonej wpłacając 1 000 000 st. zł, zaś zakład ubezpieczeń zobowiązał się wypłacać, po ukończeniu przez powoda 60. roku życia, renty w miesięcznej wysokości 14 420 st. zł. Powód podał, że wskutek hiperinflacji, która miała miejsce w 1989 r., strona pozwana samodzielnie waloryzowała świadczenie najpierw na kwotę 173 zł miesięcznie, następnie 175 zł oraz 179 zł począwszy od 2012 r. W ocenie powoda kwota waloryzacji świadczenia ustalona została przez pozwaną w sposób całkowicie dowolny. Podniósł, że uprzednio składał pozwy o waloryzację renty, a obecnie domaga się waloryzacji renty za okres od grudnia 2014 r. do stycznia 2016 r. Powód powołał wyrok Sądu Okręgowego w Ś. z dnia 11 kwietnia 2014 r. w sprawie (...)

Strona pozwana w odpowiedzi na pozew wniosła o oddalenie powództwa i zasądzenie na swoją rzecz kosztów procesu, w tym kosztów procesu według norm przepisanych. Pozwana podniosła, że maksymalna kwota, jaką powód mógłby otrzymać to 235 zł miesięcznie, co daje 3 290 zł za sporny okres 14 miesięcy. Wskazała na sposób wyliczenia w/w kwoty, wniosła jednak o oddalenie powództwa twierdząc, że nie doszło do istotnej zmiany siły nabywczej pieniądza.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 18 sierpnia 1988 r. powód A. S.zawarł z poprzednikiem prawnym strony pozwanej - P. umowę ubezpieczenia renty odroczonej, z umówionym wiekiem 60 lat, który osiągnął 12 lutego 2007 r. Powód uiścił w dniu zawarcia umowy składkę jednorazową 1 000 000 st. zł, a renta miała mu być wypłacana w kwocie 14 420 st. zł miesięcznie.

Dowód:

- polisa nr (...) i książeczka rentowa znajdująca się w aktach VI C upr 167/09 – k. 6 - 7, k. 30 – 32

- karta renty odroczonej wraz z obliczeniem renty przez stronę pozwaną – k. 35 - 37

Umowa ubezpieczenia w początkowym okresie realizowana była w warunkach hiperinflacji i inflacji galopującej.

Fakt notoryjny

Po upływie okresu odroczenia strona pozwana powiadomiła powoda, że będzie mu wypłacała rentę w kwocie 173 zł. Następnie wypłacała mu rentę w kwocie 175 zł miesięcznie, w 2011 r. po 178 zł miesięcznie, zaś od stycznia 2012 r. po 179 zł miesięcznie.

Okoliczność bezsporna

Prawomocnym wyrokiem z dnia 28 stycznia 2010 r. wydanym w sprawie (...), sąd Rejonowy w Kłodzku zasądził na rzecz A. S.od P. w W.kwotę 4 906 zł z ustawowymi odsetkami od daty prawomocności wyroku za okres od dnia od lutego 2007 r. do lipca 2007 r.

Dowód: wyrok SR w Kłodzku z dnia 28.01.2010 r. (akta sprawy o sygn.(...))

Prawomocnym wyrokiem z dnia 29 października 2009 r., wydanym w sprawie o sygn. akt (...), Sąd Rejonowy w Kłodzku zasądził na rzecz A. S.od P. w W.kwotę 5 234,68 zł tytułem różnicy pomiędzy wypłacanym świadczeniem ubezpieczeniowym a świadczeniem należnym po zwaloryzowaniu, za okres od sierpnia 2007 do czerwca 2008 r., zgodnie ze stanowiskiem powoda.

Dowód: wyrok SR w Kłodzku z dnia 29.10.2009 r. wraz z uzasadnieniem (akta sprawy o sygn. (...)).

Prawomocnym wyrokiem z dnia 28 stycznia 2010 r. wydanym w sprawie o sygn. akt (...), Sąd Rejonowy w Kłodzku zasądził na rzecz A. S.od P. w W.kwotę 4 906 zł tytułem różnicy pomiędzy wypłacanym świadczeniem ubezpieczeniowym a świadczeniem należnym po zwaloryzowaniu, za okres od lipca 2008 do maja 2009 r., zgodnie ze stanowiskiem powoda.

Dowód: wyrok SR w Kłodzku z dnia 28.01.2010 r. wraz z uzasadnieniem (akta sprawy o sygn. (...)).

Prawomocnym wyrokiem z dnia 22 grudnia 2010 r. wydanym w sprawie o sygn. akt (...) Sąd Rejonowy w Kłodzku utrzymał w mocy w całości wyrok zaoczny z dnia 21 października 2010 r., w którym zasądził od strony pozwanej na rzecz powoda kwotę 5 176,93 zł tytułem różnicy pomiędzy wypłacanym świadczeniem ubezpieczeniowym a świadczeniem należnym po zwaloryzowaniu, za okres od czerwca 2009 r. do kwietnia 2010 r., zgodnie ze stanowiskiem powoda.

Dowód: wyrok SR w Kłodzku z dnia 22.12.2010 r. wraz z uzasadnieniem i z dnia 21.10.2010 r. (akta sprawy o sygn.(...))

Prawomocnym wyrokiem z dnia 7 lutego 2012 r. w sprawie (...) Sąd Rejonowy w Kłodzku zasądził od strony pozwanej na rzecz powoda kwotę 5 426 zł tytułem różnicy między wypłaconą rentą a należną po waloryzacji za okres od maja 2010 r. do marca 2011 r.

Dowód: wyrok SR w Kłodzku z dnia 07.02.2012 r. wraz z uzasadnieniem (akta sprawy (...))

Prawomocnym wyrokiem z dnia 24 września 2012 r. w sprawie (...) Sąd Rejonowy w Kłodzku zasądził od strony pozwanej na rzecz powoda kwotę 5 300 zł tytułem różnicy między wypłaconą rentą a należną po waloryzacji za okres od kwietnia 2011 r. do stycznia 2012 r.

Dowód: wyrok SR w Kłodzku z dnia 24.09.2012 r. wraz z uzasadnieniem (akta (...))

Sąd Okręgowy w Ś.wyrokiem z dnia 11 kwietnia 2014 r. zmienił wyrok Sądu Rejonowego w Kłodzku z dnia 29 stycznia 2014 r. w sprawie (...)w ten sposób, że zasądzoną kwotę 3 583,20 zł podwyższył do 3 665,50 zł.

Dowód: wyrok SO w Ś.z dnia 11.04.2014 r. i SR w Kłodzku z 29.01.2014 r. wraz z uzasadnieniami (...)

Prawomocnym wyrokiem z dnia 23 września 2015 r. w sprawie (...) Sąd Rejonowy w Kłodzku zasądził od strony pozwanej na rzecz powoda kwotę 5 131 zł tytułem różnicy między wypłaconą rentą a należną po waloryzacji za okres od października 2013 r. do listopada 2014 r.

Dowód: wyrok SR w Kłodzku z dnia 23 września 2015 r. wraz z uzasadnieniem (akta (...)).

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo co do należności głównej zasługiwało na uwzględnienie w całości.

Zgodnie z przepisem art. 358¹§3 k.c. w razie istotnej zmiany siły nabywczej pieniądza po powstaniu zobowiązania, sąd może, po rozważeniu interesów stron, zgodnie z zasadami współzycia społecznego, zmienić wysokość lub sposób spełnienia świadczenia pieniężnego, chociażby były ustalone w orzeczeniu lub umowie.

Powołany przepis stanowi wyjątek od zasady nominalizmu, zgodnie z którą, zapłata sumy nominalnej długu pieniężnego stanowi spełnienie świadczenia i jest właściwym sposobem wykonania zobowiązania (art. 358¹§1 k.c.). Sądowa zmiana wysokości świadczenia możliwa jest zatem wyjątkowo i winna uwzględniać interesy obu stron. Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego, wyrażonym m. in. w uchwale z dnia 10 kwietnia 1992r. (III CZP 126/91, OSNC 1992r., z. 7-8, poz. 121), wysokość nominalnej renty miesięcznej, określonej w umowie ubezpieczenia renty odroczonej, może być zmieniona na podstawie art. 358¹§3 k.c.

W rozstrzyganej sprawie stan faktyczny w istocie był bezsporny i w istocie dotyczył kolejnego okresu, w którym strona pozwana obowiązana była wypłacać powodowi rentę. Strona pozwana mimo kilkukrotnej waloryzacji renty należnej powodowi w dalszym ciągu w kolejnych miesiącach wypłacała powodowi rentę według wyliczeń dokonanych przez siebie, nie uwzględniając wydanych dotąd wyroków.

Uzasadnione jest więc stanowisko powoda, że wypłacana mu przez stronę pozwaną kwota renty w okresie od grudnia 2014 r. do stycznia 2016 r. była stanowczo za niska. Jeżeli bowiem zachowany ma być sens praktyczny zawartej umowy, to otrzymane przez powoda świadczenie musi mieć wymierną ekonomicznie wartość, zbliżoną do pierwotnie przez strony zakładanej.

Zgodnie z umową ubezpieczenia renty odroczonej z dnia 18 sierpnia 1988 r., strona pozwana zobowiązała się wypłacać powodowi, po osiągnięciu przez niego wieku 60 lat, rentę w wysokości 14 420 st. zł miesięcznie. Powyższa umowa realizowana była w początkowym okresie w warunkach wysokiej inflacji i hiperinflacji. Od chwili zawarcia umowy nastąpił istotny spadek siły nabywczej pieniądza. Okoliczność zaś, jak długo to zjawisko występowało nie ma znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy. Nie ulega bowiem wątpliwości, że istotny spadek siły nabywczej pieniądza wystąpił po powstaniu zobowiązania (po 18 sierpnia 1988 r.), a to jest przesłanką waloryzacji, nie zaś długotrwałość procesu inflacji. W niniejszej sprawie, wbrew stanowisku strony pozwanej, zostały zatem spełnione przesłanki do

sądowej waloryzacji świadczenia. Wskazać należy, że wskutek hiperinflacji oraz dewaluacji złotówki umówiona renta wynosiłaby 1,44 zł.

Oczywistym jest, że zjawisko inflacji było niezależne od obu stron i również obie strony dotknęło. Jednakże strona pozwana, prowadząc zarobkowo działalność gospodarczą, winna liczyć się z koniecznością wypłacania zwaloryzowanych świadczeń, tym bardziej, że powód w chwili zawierania umowy, nie mógł dokonać wyboru innego ubezpieczyciela. Istotnym jest, że powód opłacił całą składkę jednorazowo przy zawieraniu umowy, a więc nie podlegała ona procesowi postępującej utraty wartości, przy czym powód nie miał żadnego wpływu na inwestycję wpłaconej kwoty, nie mógł nią dysponować w przeciwieństwie do strony pozwanej. Dlatego też strona pozwana winna ponieść ryzyko ekonomiczne związane z wykonaniem umowy.

Mając na względzie stanowisko wyrażone przez Sąd Okręgowy w Ś.w wyroku z dnia 11 kwietnia 2014 r. w sprawie (...) (sygn. akt Sądu Rejonowego w Kłodzku (...)) w sprawie z powództwa powoda przeciwko P. dokonując waloryzacji świadczenia należy mieć na względzie średnią płacę z daty umowy i średnią płacę z daty wymagalności renty tj. z lutego 2007 r., które wynosiło 2 709,14 zł. Skoro w dacie zawarcia umowy przeciętne miesięczne wynagrodzenie wynosiło 53 090 st. zł (M.P. z 1990 r. Nr 21, poz.171), a przewidywana do wypłaty renta 14 420 st. zł, to renta stanowiła 27,15 % przeciętnego wynagrodzenia. W dacie wymagalności renty w lutym 2007 r. spodziewana renta wynosiła 735,80 zł, ponieważ przeciętne miesięczne wynagrodzenie w pierwszym kwartale 2007 r. wynosiło 2 709,14 zł x 27,16 %.

W ocenie Sądu rozstrzygającego niniejszą sprawę, obiektywnym kryterium będzie jednak przeciętne miesięczne wynagrodzenie w kwotach brutto ogłaszane przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego. Nie może być mowy o tym, że wynagrodzenie z 1988 r. brane jest pod uwagę w kwocie „brutto”, natomiast wynagrodzenie z I kwartału 2007 r. w kwocie netto, bowiem wówczas obiektywne kryterium traci swój charakter. Bezzasadne jest przyjmowanie dla celów waloryzacji tzw. kwoty netto wynagrodzenia po odliczeniu składek na ubezpieczenie społeczne czy należny podatek dochodowy. Po pierwsze wynagrodzenia podawane przez GUS nie znają kategorii brutto – netto, a po wtóre składki na ubezpieczenie i podatki są od wynagrodzenia jedynie odliczane, pierwotnie stanowiąc niewątpliwie jego składnik. Nałożenie na uposażenie pracownicze w okresie ubezpieczenia danin publicznych nie stanowi o jego mniejszej wartości. Nie można w sposób prosty porównywać warunków w jakich wynagrodzenia pobierano w roku 1988 i 2007. Ponadto, czego strona pozwana zdaje się nie zauważać, przeciętne miesięczne wynagrodzenie z daty zawarcia umowy i z daty wymagalności, jest miernikiem waloryzacyjnym. Zwrócić również należy uwagę, że skoro strona pozwana twierdzi, iż miernik waloryzacyjny – wynagrodzenie z daty wymagalności umowy winien być unettowiony, to również wynagrodzenie z daty zawarcia umowy powinna pomniejszyć o wówczas istniejący podatek dochodowy, który określała ustawa z dnia 19 grudnia 1980 r. o zobowiązaniach podatkowych (Dz. U. Nr 27, poz.111 ze zm.) i inne akty prawne wydane na jej podstawie. Dokonując jedynie unettowienia wynagrodzenia z daty wymagalności polisy, zastosowany miernik waloryzacji byłby co do swej wysokości niepewny, a Sąd wykazałby brak konsekwencji jednocześnie nie pomniejszając wynagrodzenia z daty zawarcia umowy.

Zdaniem Sądu strona pozwana jako podmiot profesjonalny winna ponieść ryzyko skutków inflacji w 75 %, wszak w dniu 28 lipca 1990 r. weszła w życie ustawa z dnia 28 lipca 1990 r. o działalności ubezpieczeniowej, która została opublikowana w Dz. U. Nr 59, poz.344 i z datą jej wejścia w życie, a nastąpiło to w dacie ogłoszenia, strona pozwana miała możliwość podjąć starania o inwestowanie środków pochodzących z uiszczanych składek. Zatem na stronie pozwanej jako wykwalifikowanym przedsiębiorcy spoczywał obowiązek pomnażania tych środków.

Mając na względzie stanowisko Sądu Okręgowego w Ś.wyrażone w powołanym wyżej uzasadnieniu wyroku w sprawie (...) nawet gdyby odnieść otrzymany wskaźnik 27,16 % do przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia z sierpnia 2007 r., ponieważ powód występował wówczas o waloryzację renty od sierpnia 2007 r., to przeciętne wynagrodzenie wynosiło 2 008,65 zł netto, a więc kwota spodziewanej renty 545,56 zł i tę kwotę strona pozwana winna była wypłacać powodowi.

W związku z tym strona pozwana za okres od grudnia 2014 r. stycznia 2016 r. winna była zapłacić powodowi 7 637,84 zł (14 miesięcy x 545,56 zł), a wypłaciła 2 506 zł (14 x 179 zł), to kwota pozostająca do zapłaty przez stronę pozwaną to 5 131,84 zł. Skoro powód domaga się zapłaty kwoty 5 131 zł, to tę kwotę należało zasądzić od strony pozwanej.

Orzeczenie w sprawie o waloryzację świadczenia ma charakter konstytutywny, z tego też względu Sąd zasądził odsetki ustawowe od dnia następnego po prawomocności wyroku, oddalając dalej idące powództwo o zapłatę odsetek od poszczególnych dat. Nie stoi temu na przeszkodzie okoliczność, że metoda waloryzacji została przyjęta już w poprzednich orzeczeniach sądowych. Uwzględnić należy, że nie może być mowy o zasądzeniu odsetek od kolejnych wymagalnych rat renty, ponieważ brak jest w tym zakresie uprzedniego orzeczenia określającego wymagalność przyszłych rat renty. Mając tak sformułowane żądanie powoda o waloryzację świadczenia za okres od grudnia 2014 r. do stycznia 2016 r. Sąd musiał dokonać waloryzacji. Rzeczą powoda jest ewentualne takie sformułowanie żądania, by uwzględniało również na przyszłość należne raty renty odroczonej.

O kosztach procesu orzeczono w myśl przepisu art. 98 § 1 k.p.c. mając na uwadze, że powód, jako strona wygrywająca sprawę, poniósł koszty procesu w kwocie 2 667 zł, w tym: 250 zł tytułem opłaty sądowej od pozwu, 2 400 zł tytułem wynagrodzenia pełnomocnika będącego adwokata (§ 2 ust. 1, § 6 pkt 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1348 ze zm.) i 17 zł tytułem opłaty skarbowej od pełnomocnictwa.